

ZONDAG 4 FEBRUARI 2018

Nel kijkt wat hulpeloos om zich heen. Ze had gedacht dat ze zich opgelucht zou voelen, alsof er een zware last van haar schouders is afgegleden. De drukkende angst en het schuldgevoel dat haar al die maanden in zijn greep hield. Maar ze voelt niets dan een alles absorberende uitputting. Ze zou ter plekke op de kale vloer, tussen de onuitgepakte dozen en zakken vol kledij, in slaap kunnen vallen. Haar wang op de koele tegels leggen, het tanende zonlicht dat door het raam de keuken binnenvalt op haar gezicht als een spotlicht op het levenloze lichaam op het podium, net voor het toneeldoek valt.

‘Ma-ma!’ Ze schrikt op van Mats’ hoge, gillende stemmetje. In een wip is ze overeind, holt struikelend de haar nog onbekende, smalle gang door. Hijgend staat ze in de deuropening van het achterste kamertje, waar Mats languit op zijn buik onder het bed tuurt.

‘W-wat is er?’, kan ze met moeite uitbrengen.

‘Ik vind mijn lievelingsknikker niet’, pruilt Mats, zonder opkijken. Zijn stem klinkt gesmoord van onder het bed, waar hij met zijn hoofd en schouders onder verdwenen is.

Nel slaakt een zucht, ze weet niet of het van opluchting of van ergernis is. Ze diept haar mobiele telefoon op uit haar zak, schakelt de zaklampfunctie in en laat zich op haar knieën naast Mats zakken om hem bij te lichten.

‘Aha, daar is-ie!’ Mats kruipt als een volleerde para dieper in de smalle spleet tussen de lattenbodem en de vloer. ‘Stress’ staat er op de onderrug van zijn trui, de ‘No’ zit verstopt onder het bed. Symbolisch, denkt Nel schamper.

‘Ik-heb-hem!’, verkondigt Mats even later triomfantelijk, een pauze latend tussen elk woord, terwijl hij onder het bed vandaan krabbelt. Trots houdt hij de knikker voor haar neus omhoog, een grote,

doorzichtige glazen bol met glitters binnenin, die als kleurige sneeuwvlokken dwarrelen, terwijl hij er heftig mee heen en weer schudt.

‘Goed zo’, knikt Nel afwezig. ‘Wil je me dan niet meer zo laten schrikken, Matsie, als het even kan? Ik dacht dat er écht iets aan de hand was.’

‘Dat was toch ook zo!’, repliceert Mats verongelijkt. ‘Weet je wel hoeveel knikkers ik hiervoor ben kwijtgespeeld? Ik denk wel zeker een halve zak!’

‘Hm’, bromt Nel. ‘Let er dan maar wat beter op.’

Ze laat haar blik door de kamer dwalen. Afgezien van het bed en de ladekast en enkele uitpuilende dozen met speelgoed en kleren, is het vertrek leeg. Als ze praten, weergalmen hun stemmen tegen de witgekalkte muren. Dit appartement mist een ziel, denkt ze mistroostig. In gedachten dwaalt ze terug door Mats’ oude kamer, of liever de kamer die hij nog steeds heeft bij Robbe thuis, in een huis dat niet langer het hare is. De bakstenen muur waar zijn kinderbedje tegenaan stond, de felblauwe zitzak, de hoge boekenkast, Kamiel de reuze knuffelhond... Alles zo vertrouwd, zal ze ooit nog een thuis vinden zoals het was? Zij met hun vieren, een aparte entiteit, in hun veilige cocon binnen de muren van hun huis.

‘Mama?’ Voor de tweede keer is het Mats’ stem die haar uit haar overpeinzingen haalt.

‘Ja, jongen?’

‘Ben je verdrietig?’

Zonder dat ze het heeft gemerkt, rolt er een traan over Nels wang. Met een vluchtige beweging van haar handpalm veegt ze hem weg. Mats vlijt zich tegen haar heen aan, slaat zijn magere armpjes om haar heen. Ze aait zijn hoofd, knippert verwoed om nieuwe tranen terug te dringen.

‘Ach nee, liefje’, liegt ze. Maar dan bedenkt ze wat ze zich heeft voorgenomen, om vanaf nu altijd eerlijk met zichzelf te zijn. En welk voorbeeld stel ze voor haar kinderen als ze hen niet leert voor hun ware gevoelens uit te komen?

‘Weet je wat, Mats. Misschien heb je wel gelijk. Mama is wel een beetje verdrietig.’ Ze gaat in kleermakerszit op het bleekgrijze laminaat

zitten en gebaart Mats hetzelfde te doen. 'Ik mis ons oude huis. Zoals jij misschien ook jouw plekje daar mist, niet?'

Mats kijkt haar met grote ogen aan en knikt voorzichtig, bijna bang om het toe te geven. Zijn donkere pupillen glanzen.

'Maar weet je, lieverd, we maken er hier ook een coole kamer van, goed? Als je nu eens Kamiel meeneemt, de volgende keer dat je van papa komt? Die wil vast wel eens je nieuwe kamer zien!'

Dat lijkt Mats een leuk idee te vinden, er glijdt een brede lach over zijn gezichtje.

'Mag-ie dan wel bij mij in bed?'

'Ja hoor, hier mag dat', glimlacht Nel bevestigend. Ze denkt aan het vuilroze vestje en de rafelige pet van de knuffelhond, die Mats ooit op een rommelmarkt in zijn grijpgrage handjes toegestopt kreeg, waarschijnlijk omdat de verkopers geen zin hadden om het afgrijselijke ding terug mee naar huis te sleuren. Ach, dan gaat Kamiel gewoon eerst de spiksplinternieuwe wasmachine in, denkt ze enigszins opgevrolijkt en ze drukt een zoen op Mats verwarde haardos.

Het is vandaag zondag, dus de verkeersstroom langs de drukke baan beneden is gelukkig een stuk milder dan afgelopen vrijdag, toen ze er met de verhuishwagen doorheen moesten laveren.

Hoewel Nel blij is dat ze eindelijk de gespannen sfeer thuis kon ontvluchten, voelt ze opnieuw een steek van spijt als ze denkt aan Robbes afgetobde gezicht bij het afscheid. Een definitief vaarwel aan hun oude leven. Ze wisten allebei dat die bewuste dag zou komen, maar er was geen goede manier om erop voorbereid te zijn. Vijftien jaar getrouwd, in goede en kwade dagen. En in hun geval waren die kwade dagen een loodzware beproeving, toen Feline ziek werd. Ze weet dat veel van hun vrienden denken dat dat de ware reden van hun breuk is, dat hun relatie uiteindelijk toch niet sterk genoeg was om die storm te trotseren zonder schipbreuk te lijden, al was Feline nu al iets meer dan drie en een half jaar geleden genezen verklaard. Nel kan ook niet ontkennen dat die twee jaar waarin ze met een been thuis en met het andere in het ziekenhuis leefden, een turbulente en emotioneel beladen periode was, maar vreemd genoeg had zij toen net het gevoel dat Robbe en zij dichter naar elkaar toegroeiden. Alleen was het helaas

niet blijven duren. Toen Feline beter en sterker werd, toen het normale leven hen terug inhaalde en Robbe als vanouds in afwezigheid verviel, kon Nel het voor zichzelf niet langer ontkennen. Onderweg, na al die jaren, waren ze iets kwijtgeraakt. Misschien de evidentie van hun liefde, of het gevoel door de ander gewild te zijn, misschien zichzelf, maar in elk geval elkaar. Dat stond voor haar vast. En ze dacht dat dat ook voor Robbe gold. Wat had ze zich daarin vergist.

Ze zal nooit het moment vergeten waarop ze hem vertelde dat ze bij hem wegging. Robbe – die grote, stoere man van haar – kromp voor haar ogen ineen. Hij zakte letterlijk jankend op de vloer, ze kon zijn pijn lichamelijk voelen in de jammerkreten die hij uitstootte, de smeebedes om haar toch maar van het tegendeel te overtuigen. Maar haar besluit stond vast, zelfs hij kon haar deze keer niet meer vermurwen. Al had ze al haar wilskracht nodig, verzette elke vezel in haar lijf zich tegen de verlossing om gewoon toe te geven, naar hem terug te keren en te fluisteren dat alles wel goed zou komen. Het was over tussen hen, het einde van een tijdperk. Het begin van een nieuw. Alleen weet ze niet waar te beginnen.

‘Mama, waar mag ik die spullen zetten?’ Feline kijkt haar vragend aan. In haar armen houdt ze een bruine, kartonnen doos waarop ‘Bureau’ staat.

‘Zet het daar maar neer, Lientje.’ Nel wijst vermoeid naar een plek onder de vensterbank, aan de kant van de tuin, waar ze van plan is voorlopig een bijzettafeltje te plaatsen dat dienst kan doen als bureau.

Gedwee doet Feline wat haar opgedragen is. Ze recht haar rug en draait zich om. ‘Gaat het wel, mama?’

Nel vraagt zich af of ze er echt zo belabberd uitziet, als haar beide kinderen zich al zorgen over haar maken. Maar hoe kan het ook anders? Het is tenslotte voor hen allen een bewogen week geweest. Ook al zat de verhuis er al even aan te komen, toen het moment effectief daar was, hield Nel er een heel dubbel gevoel aan over. Robbe, haar ouders en haar zus Belle hadden geholpen om alles uit de verhuiswagen te laden, samen met haar burens - ex-burens inmiddels - Rien en Olivier. Toen iedereen behalve Robbe met stille trom vertrokken was, stelde Nel voor dat hij nog een hapje zou blijven eten, een soort van

laatste avondmaal. Omdat het al laat was en ze niets in huis had, haalden ze wat af bij de dichtstbijzijnde frituur en aten hun frietjes in het holle appartement, tussen de onuitgepakte dozen, in kleermakerszit op de vloer. Ondanks alles lachten ze, door hun tranen heen, om de absurditeit van de situatie, dat ze gewoon op de vloer zaten te eten, omringd door dozen met onuitgepakte borden en bestek en stoelen bedolven onder het gewicht van nog meer dozen, met handen die vuil en vettig waren en enkel een half pakje Kleenex om zich enigszins te fatsoeneren. Het was zo een van die momenten die tegelijk tragisch en komisch zijn, waarop je wil lachen en huilen tegelijk en waar je nadien een wrange, metaalachtige nasmaak in je mond aan overhoudt. De smaak van spijt, van bitterheid. *Wat als...*

Feline komt naar Nel toe en slaat haar armen om haar heen. Zo blijven ze zwijgend staan, Nel bijt op de binnenkant van haar wang en slikt. Ze voelt Felines bovenlichaam schokken en trekt haar dichter tegen zich aan, terwijl ze troostende woordjes fluistert en haar over haar hoofd aait. '*Verdriet wordt kleiner als je het deelt*', het is een van die spreuken die ze wel eens op de kalender van de Bond Zonder Naam gelezen heeft. Alleen heeft ze op dit ogenblik het gevoel dat zij net degene is die voor meer tranen zorgt, door alles wat ze heeft aangericht. Het is alsof ze al haar dierbaren met zich meesleurt in die kolkende maalstroom van verdriet, terwijl ze niets liever zou willen dan hun reddingsboei zijn.

Uiteindelijk laat Feline haar los en wrijft met de mouw van haar trui over haar gezicht. 'Zou papa ook huilen nu?', vraagt ze met een benepen stemmetje.

Nel haalt haar schouders op en zucht. 'We moeten allemaal een beetje bekomen hé, Lientje. Elk op onze eigen manier.'

Feline kijkt haar wanhopig aan. 'Maar wie moet papa dan troosten nu? Hij is helemaal alleen!' Haar stem breekt, net als Nels hart en ze kan haar tranen ook niet langer bedwingen. Ze snottert boven Felines hoofd, terwijl ze haar dochter opnieuw naar zich toe trekt en koortsachtig probeert een antwoord te verzinnen, maar Feline heeft gelijk. Er is niemand die Robbe kan troosten.

Het is de moeilijkste beslissing die ze in haar hele leven heeft moeten nemen. Na alles wat ze samen hebben meegemaakt, voelt het als falen ten opzichte van zichzelf dat zij diegene is die hun relatie heeft beëindigd. Tot een paar jaar geleden kon ze het zich niet voorstellen dat ze ooit dapper genoeg zou zijn om die stap te zetten. En nu... Nu is het allemaal achter de rug.

Of misschien begint het nog maar, denkt ze met een mengeling van angst en verwachting. Want zo naïef om te geloven dat het vanaf dit ogenblik allemaal van een leien dakje zal lopen, is ze ook niet. Integendeel, ze staat er alleen voor nu, een gescheiden vrouw. Haar maag keert om bij de negatieve bijklank van het woord. Ze wilde dat er een andere, minder beladen term voor bestond.

Maar hoe zou dat kunnen, bij een breuk die zo definiërend is? Het einde van een tijdperk, van een verbintenis, van Robbe en haar als eenheid, als gezin. Dat laatste wil ze niet denken, het klopt ook niet. Een gezin zullen ze in haar ogen altijd blijven, wat de toekomst ook brengt. Alleen leven ze niet meer samen, hun werelden zijn vanaf dit punt verdeeld in zijn week en de hare. *Gedeelde verantwoordelijkheden, gedeelde zorgen...* Alles wat ze zo lang heeft gewild maar niet op deze manier, niet letterlijk.

Nel zucht. Ze moet dapper zijn nu. Ze kan het zich niet veroorloven haar hoofd te laten hangen. Ze moet stevig in haar schoenen staan voor Feline en Mats. Ze hebben in hun jonge leven al te veel meegemaakt.

Ze slikt een brok in haar keel weg, dringt de tranen terug die ze tot voor kort niet kon vergieten en die haar nu op de meest ongepaste ogenblikken overspoelen, alsof er eindelijk een dam gebroken is. De zoveelste breuk in het rijtje van alles wat gebroken is. Het lijkt allemaal zo ver weg en toch ook zo dichtbij dat ze het verdriet kan aanraken.

WOENSDAG 8 AUGUSTUS 2012

Nel weet niet hoelang ze hier al op de spoedafdeling zitten te wachten. Of misschien is zitten niet het juiste woord. Ze kan geen rust vinden. Feline ligt bleekjes in het ziekenhuisbed, de lakens al even wit als haar betrokken gezichtje, dat zich tegen het aureool van haar donkerbruine haren scherp aftekent, als een portret in houtskool. Ze ligt ook even bewegingloos, in tegenstelling tot Nels rusteloze heen-en-weergeloop en het gejaagde bonzen van haar hart. *De dokters op de gang kunnen het vast horen, daar hebben ze geen stethoscoop voor nodig.*

Haar gedachten blijven koortsachtig rondjes malen. Ze moet nagaan of ze iets heeft gemist. Waar is het fout gegaan? Heeft ze wel op tijd aan de alarmbel getrokken?

Gisterenavond voelde ze het al, een vage onrust, diezelfde die haar een maand geleden al stilletjes bekreep, toen Feline pijn had aan haar kaak. Ze had geen eetlust en was stil, Nel had haar ternauwernood gedwongen om iets te eten. Ze kon haar toch niet met een lege maag naar school sturen? Toen Feline ook koorts kreeg, was Nel met haar naar de kinderarts geweest, die hen doorstuurde naar de stomatoloog voor foto's van haar kaak. Ze hadden niets afwijkends of alarmerends ontdekt. Een bloedafname vonden ze niet nodig; de koorts schreven ze toe aan een toevallige samenloop van omstandigheden.

'Misschien een griepje of een virus, mevrouw. Niets dat niet met wat rust en pijnstilling zal verdwijnen.' En dat deed het ook, tot gisteren. Feline was met oma Mia en opa Pol, Nels ouders, naar zee geweest.

'Ze leek zichzelf niet, ze had er precies geen plezier in', vertelde mama fronsend. 'Haar been doet pijn, zegt ze. En toen we thuiskwamen, bleek ze koorts te hebben.'

Zonder aanwijsbare reden gingen op dat ogenblik de alarmbellen bij Nel rinkelen. Het was te laat om de kinderarts te bellen, dus maakte ze een afspraak bij de huisarts. Deze keer liet ze zich niet zomaar afschepen.

‘Ik wil dat je haar bloed onderzoekt’, verzocht ze. Dokter Bea – ze stond erop dat je haar bij haar voornaam noemde – trok nauwelijks waarneembaar haar wenkbrauwen op, maar deed wat ze vroeg. Ze kende Nel al jaren en wist dat ze een dergelijk verzoek niet zonder gegronde reden zou uiten. Ze mocht de volgende dag bellen voor de resultaten. En toen kreeg ze plots telefoon.

‘Het is niet goed.’ Vier woorden die Nels wereld onderuithaalden. Ze stond achter de balie in de bib, haar telefoon in haar hand, nieuwsgierige ogen op haar asgrouwe gezicht gericht. Ze wist enkele seconden geen woord uit te brengen, alsof ze een vuistslag in haar middenrif kreeg en misschien was dat ook wel zo. Toen nam haar automatische piloot het over – nuchter en efficiënt als altijd – en nu is ze hier, samen met Robbe en Feline, in deze bedompte ziekenhuiskamer achter een plastic gordijn en ze weten nog altijd niets.

‘Het ziekenhuis verwacht jullie’, vertelde dokter Bea haar aan de telefoon. En inderdaad, toen ze met Feline de spoedafdeling binnen liepen, werden ze onthaald door een vriendelijke verpleger. Te vriendelijk, dacht Nel. Dit kan niet goed zijn.

Het is niet goed. Die vier woorden galmden door haar hoofd, weerkaatsten door de lange gang, bleven stuiteren tussen de vier wanden van het kamertje waar ze bijna meteen werden ondergebracht.

Het bloedonderzoek moest opnieuw gebeuren.

‘Routine’, zo legden ze uit. Nel wist niet wat ze wel of niet geloofde van wat ze hen vertelden. Er zat een knoop in haar maag waar ze hardnekkig aan frunnikte, maar ze trok hem alleen maar strakker.

‘Wat vermoeden ze?’, vroeg ze met een benepen stemmetje, dat niet van haar leek te komen.

De verpleger schudde vriendelijk doch beslist zijn hoofd. ‘We moeten de uitslag van het onderzoek afwachten, op dit moment kunnen we niets met zekerheid zeggen.’

Nel wilde tegenwerpen dat deze onzekerheid nog veel erger was dan een mogelijke diagnose, maar ze hield wijselijk haar mond. Ze

kreeg de woorden niet over haar lippen. *Was dat wel zo?* Op dit ogenblik was haar dochter nog gewoon Feline, die iets onder de leden had. Het beestje had nog geen naam, geen verloop, geen prognose, geen behandel-schema. Vreemd genoeg was het een troostende gedachte. Er was nog een mogelijkheid dat ze iets heel onschuldigs had. Misschien vergisten ze zich.

Het is niet goed. Het is niet goed. Het is niet goed... Ze wist dat het niet goed was. Ze wist wat Feline had. Niemand had het haar verteld, maar ze wist het al een maand geleden, sedert die kaak, toen die verrekte stomatoloog hen met een kluitje het riet in stuurde.

Eindelijk komt de dokter terug. 'Er is een probleem met haar witte bloedcellen', zegt ze, gevolgd door een beknopte uitleg, waar Nel weinig van opslaat. Het woord waar ze zo bang voor is, valt voor de eerste maal. *Leukemie*. Ze moeten nog wat verdere onderzoeken doen, maar alles wijst in die richting.

Nel kan niet langer in de kamer blijven tot ze met méér resultaten komen, ze moet naar buiten, de gang op. Ze vlucht het dichtstbijzijnde toilet in en laat zich tegen de muur op haar hurken zakken. Haar oren suizen, ze voelt het bloed uit haar hoofd wegtrekken. Ze gaat in de krappe ruimte op haar rug op de grond liggen, met haar benen omhoog tegen de deur.

'08/08/2012 - Wendy', leest ze op het blad waarop aangeduid staat wanneer het toilet voor het laatst schoongemaakt is. Heeft zij even geluk! Ze ligt tenminste niet op de vloer van een ongepoetst, goor toilet, zoals in haar studententijd, als ze het tijdens een avondje stappen te bont maakte. In alle andere omstandigheden zou ze waarschijnlijk gelachen hebben om de absurditeit van de situatie, maar nu kan ze alleen maar verweesd voor zich uit staren, wachtend tot de geluiden uit de overbevolkte gang terug dichterbij klinken en ze voorzichtig overeind kan gaan zitten. Ze heeft sinds deze ochtend niets meer gegeten, beseft ze. Toch heeft ze geen honger, eten lijkt een te banale bezigheid in deze complete chaos.

Ze gaat terug naar de kamer. Robbe zit op een stoel in de hoek en kijkt op van het scherm van zijn iPhone. Ze ziet haar eigen angst in zijn blik weerspiegeld.

Wanneer de dokter niet veel later terug binnenkomt, kan ze de eerder gestelde diagnose bevestigen. *Het lijkt bijna iets om trots op te zijn.*

‘Feline heeft ALL, dat is de afkorting voor Acute Lymfatische Leukemie.’ Ze geeft een korte uitleg, die opnieuw aan Nel voorbijgaat.

Ze herhaalt voor zichzelf de diagnose, probeert zich een beeld te vormen van de drie letters en waar ze voor staan, zonder echt te horen wat de dokter zegt. Ze wil maar één ding weten. ‘Wordt ze terug beter?’

Ze krijgen te horen dat ze nog dezelfde dag in het Universitair Ziekenhuis in Gent verwacht worden, waar er verdere tests zullen gebeuren en ze Feline zullen behandelen.

‘De prognose voor deze vorm van leukemie bij kinderen is goed’, stelt de verpleger die hen ontvangen heeft haar gerust. Hij legt een hand op haar arm, de eerste van vele onverwachte aanrakingen door vreemden, iets waar ze aan zal moeten wennen.

Ze gelooft hem. Wat kan ze anders? Hij zegt dit vast niet tegen alle ouders met een doodziek kind.

‘Hoelang duurt de behandeling?’, wil Nel weten. Haar verdoofde hersenen ontwaken een beetje uit hun coma.

‘Dat verschilt naargelang het type ALL,’ legt de verpleger haar geduldig uit, ‘maar toch zeker wel één jaar of langer.’

Hij moet haar geschokte gezicht gelezen hebben terwijl ze de woorden tracht te bevatten, want hij voegt er bijna meteen aan toe: ‘Dat zullen ze je in Gent wel allemaal veel beter kunnen uitleggen. Je bent daar echt met de beste zorgen omringd.’

Hij bedoelt het goed, de arme man, maar Nel kan hem niet langer aankijken. Eén jaar of langer, moet ze haar lieve Feline dan zo lang missen? *Dat kan toch niet?*

De verpleger begeleidt hen intussen met zachte hand naar buiten, terug via dezelfde dubbele deur waar ze enkele uren – een heel leven – geleden door naar binnen gestapt zijn, toen het drieletterwoord nog geen betekenis had, of toch zeker geen betekenis die rechtstreeks met hen verband hield.

‘Succes!’, wenst de verpleger hen nog toe. Zijn woorden worden opgeslokt door het suizende geluid van de terugdraaiende deuren.

Nel knippert met haar ogen tegen het felle zonlicht, voor ze dubbelklapt en Robbe haar nog net in zijn armen kan opvangen. Ze weet niet of ze eerst geroepen heeft, of gebruld, een oerkreet geslaakt mischien. Alleen dat ze overvallen wordt door een immens gevoel van radeloosheid, aan de rand van een gapende afgrond, vol ongelooft en afgrijzen. *Dit kan toch niet waar zijn?*

Nel herinnert zich de rit naar huis niet of hoe ze opeens wezenloos in Felines kamer staat, te midden van de haar zo vertrouwde ruimte, met in de linkerhoek het bed waarop tien paar teddyogers haar glimlachend aankijken, zich van geen kwaad bewust. Op het dekbed staat een open koffer waar ze werktuiglijk wat spullen in rangschikt: een gestreepte Woody-pyjama, enkele T-shirts en shorts, een jurkje, een trui... *Zou het warm zijn in het ziekenhuis, het is tenslotte augustus?*

Een verdwaalde haarlok glijdt voor haar gezicht, verstrooid duwt ze hem terug achter haar oor en gaat met een ingehouden snik op het bed zitten, naast de koffer.

Feline kruipt bij haar op schoot, haar knuffelkonijn stevig tegen zich aan gedrukt. 'Het gaat wel hoor, mama', sust ze met haar fijne, troostende stemmetje, alsof ze tegen haar poppen praat. 'Ik woon al zes jaar hier bij jullie in huis, één jaar in het ziekenhuis zal ook wel lukken.'

Nels hart zwelt en krimpt tegelijk. Door haar tranen heen lacht ze naar Feline en ze trekt haar dicht tegen zich aan. 'Je bent zo dapper', is alles wat ze kan uitbrengen. De rest van wat ze wil zeggen gaat verloren in haar dichtgesnoerde keel.

Zo blijven ze zitten, minutenlang, tot Robbe schoorvoetend de trap op komt en de kamerdeur opendrukt.

'We moeten gaan.'

ZONDAG 4 FEBRUARI 2018

‘Mama, hoe wist je dat eigenlijk, dat je niet langer bij papa wilde zijn?’ De vraag verrast Nel. Feline kijkt haar met haar onschuldige groenbruine kijkers verwachtingsvol aan.

Nel gaat bij haar op bed zitten en laat de woorden even bezinken voor ze antwoordt. *Hoe vat je een proces van jaren beknopt samen en dan nog in begrijpelijke taal voor een kind van twaalf?* Ach, Feline is natuurlijk al lang geen kind meer, weet ze. Maar het ligt natuurlijk erg gevoelig allemaal. En ze wil niemand tekortdoen in haar verhaal, ook zichzelf niet. Ze is op een punt gekomen dat ze het gevoel heeft dat ze genoeg heeft geboet.

‘Het is niet iets wat ik zomaar opeens wist’, begint ze nadenkend. ‘Mama en papa zijn lang samen geweest en we hebben zeker ook heel veel goede jaren gehad.’ Ze streelt Feline zacht over haar wang. ‘We hebben jullie gekregen, dat is het mooiste geschenk dat we elkaar konden geven.’ Ze aarzelt voor ze verdergaat, alsof ze bang is dat ze daarmee het belang van deze verzekering onderuithaalt.

‘Maar ergens onderweg zijn we elkaar kwijtgeraakt. Ze noemen dat ook wel uit elkaar groeien, een beetje een vreemde uitdrukking, hé?’ Feline knikt haast onmerkbaar.

‘Je papa is een drukbezette man, hij heeft de zaak natuurlijk en hij is graag onder de mensen, waardoor hij dikwijls de baan op is. En mama...’ Ze weet niet goed hoe ze haar zin moet afmaken. Ze wil haar dochter niet vertellen dat ze eenzaam was, want ze had Feline en Mats en zij zijn haar hele wereld.

‘Mama wilde graag dat papa wat vaker bij ons was’, vat ze het verzachtend samen.

Feline knijpt haar ogen tot spleetjes, er verschijnen kleine

denkrimpels boven haar neus. ‘En wilde papa dat niet?’

Nel haast zich dat te ontkennen. Het laatste wat ze wil is dat Feline het gevoel heeft dat zij en Mats op de een of andere manier niet belangrijk genoeg waren, voor Robbe.

‘Nee, meisje, natuurlijk wilde papa bij ons zijn. Hij had alleen... veel aan zijn hoofd en wist niet altijd wat eerst te doen. En soms maakte hij de verkeerde keuzes, dat doen we allemaal wel eens, niet?’ Ze probeert haar stem vriendelijk te laten klinken, zonder de hardheid erin te laten doorschemeren die haar zo lang verkild heeft.

‘En... daarom wilde jij niet meer bij papa blijven?’ Ze vraagt het oprecht onschuldig. Toch snijdt het, dat woordje *jij*.

Nel slikt. ‘Ja’, antwoordt ze schor, ook al is het natuurlijk heel kort door de bocht. Maar misschien is het wel zo simpel als dat. Ze wilde – ze kón – niet langer bij Robbe blijven, na jarenlang het gevoel te hebben dat zij altijd de laatste optie in de rij was. Ze had gehoopt dat het anders zou worden eens de kinderen er waren en ze een gezin zouden vormen, maar net dan was zijn afwezigheid nog zwaarder gaan wegen. Ze miste hem, als partner, als vader, méér nog dan de kinderen zelf, die te jong waren om het gemis echt te beseffen. Net daarom is het zo moeilijk hen dit uit te leggen. Het gewicht ervan, waarom ze niet anders kon dan van Robbe weggaan. Omdat ze het gevoel had dat ze er zelf aan kapotging en niet langer de moeder kon zijn die ze wilde zijn voor hen. En omdat ze zich niet langer de vrouw voelde die ze wilde zijn.

Om dat laatste voelt ze zich nog altijd schuldig. Alsof ze haar vrouw-zijn boven het moederschap plaatste, na het afwerpen van het harnas waarin ze zich jarenlang had opgesloten. *Het was ook niet allemaal Robbes fout, natuurlijk niet.* Ze had veel eerder aan de alarmbel moeten trekken. Ze had zich niet zomaar aan de kant mogen laten schuiven, als een comfortabele maar aftandse zetel, waarin je je enkel nestelt als je behoefte hebt aan geborgenheid en troost.

Ze aait over Felines lange haar – het haar dat ooit in korte stekeltjes op haar hoofd prikte voor het in al zijn glorie terug groeide – en denkt aan alle eerste keren in haar leven. Vele ervan – de belangrijkste – heeft ze samen met Robbe beleefd. Waarom zijn ze er dan niet in geslaagd

elkaar gelukkig te maken? Het is alsof ze altijd naast elkaar hebben geleefd, met af en toe een kruispunt, een volmaakt moment van samenvallen, waarin al het andere opeens niet belangrijk meer leek, tot de realiteit hen terug inhaalde en er in het daglicht opeens somberder uitzag. Kleurloos, zonder de magische schittering die het even daarvoor nog omhulde. Wat achterblijft is de pijn van het verlies en de wetenschap dat het nooit meer wordt zoals het was.

‘Ik zie papa nog altijd graag, Lientje. En papa mij. En bovenal zien we jullie graag, onze twee wondertjes.’

Er rollen tranen over Felines wangen. Nel bukt zich en drukt haar gezicht in Felines hals, ze slaat haar armen om haar heen. Zo blijven ze liggen, zachtjes wiegend, elkaar troostend zonder woorden.

Wanneer Nel zich terug opricht, glimlacht Feline door haar tranen heen.

‘Ik zie je graag, mama. En papa ook. En dat is genoeg.’